

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15. ΙΟΥΛΙΟΥ. 1853.

ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΦΥΛΛ. 80.

ΜΑΡΙΑ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδιον 79.)

Μίαν ὥραν βραδύτερον ἢ ἡμέρα ἀνέτειλε τέλος πάντων, καὶ ἤρχιζον νὰ γνωρίζῃ ὁ εἰς τὸν ἕτερον ἐν τῷ μέσῳ τῶν θλιβερῶν ἐκείνων ἐρειπίων· οἱ στρατιῶται ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὸν κήπον, οἱ δὲ δούλοι ἐργάζονται, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν διοικητὴν αὐτῶν, ἔσκαπτον τάφρους κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς καὶ ἔθαπτον τοὺς νεκρούς. Ἄλλη πενθιμιωτέρα σκηνὴ παριστάνετο ἐντὸς τῆς οἰκίας· ὁ διοικητὴς ἐκεῖτο ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης του· αἱ δυνάμεις καὶ τὸ θάρρος, ἅτινα ἀνεῦρεν ἐν καιρῷ τοῦ κινδύνου, ἐξηλείφθησαν ταχέως· κατὰ τὴν ἐναγώνιον ἐκείνην νύκτα εἶχε φθείρει τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του· ὠχρὸς, ἀκίνητος, ἐξηπλωμένος, ἐκοιμάτο νήδυμον ὕπνον, θάνατον ὁμοιάζοντα. Ἡ Μαρία ἐκάθητο πλησίον του,

καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔθετε μηχανικῶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἐλαφρῶς πληγωμένου στήθους αὐτῆς. Τὸ ἀτενὲς, τὸ ἄδακρυ, τὸ σχεδὸν ἀναίσθητον βλέμμα τῆς, ἐμαρτύρει τὴν ἀθυμίαν ἣτις διαδέχεται τὰς ὀρμητικὰς καὶ ὀδυνηρὰς συγκινήσεις. Ὁ δόκτωρ Ἰάνσων, ὄρθιος καὶ ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου τοῦ ἀσθενοῦς στηριζόμενος, παρατήρει μὲ ζοφερόν καὶ προσεκτικὸν βλέμμα τὰς προόδους τῆς ἀγωνίας ταύτης, τὴν ὁποίαν ἡ τέχνη του νὰ παρατείνῃ κἂν δὲν ἐδύνατο. Οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας ἴσταντο βήματά τινα μακρὰν, σιωπηλοὶ καὶ ἐκπληκτοί.

Αἰφνης ὁ διοικητὴς ἐγεροθεῖς ὀρμητικῶς,

— Μαρία! ἀνέκραξε μὲ φωνὴν βραχεῖαν καὶ πνευστιῶσαν.

— Ἐδῶ εἶμαι, ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἔντρομος, ἐδῶ εἶμαι!

Ὁ διοικητὴς ἐστρεψε πρὸς αὐτὴν τὸ ὑαλῶδες καὶ θαμβωμένον βλέμμα του, καὶ

— Μαρία! ἐπανέλαβε, φιλτάτη μου Μαρία! ἔλθε, πλησίασον, νὰ σὲ ἴδω! καὶ ὁ υἱός μου!

Ἡ Παλιῖδα παρῴσιασε τὸ παιδίον, ὁδτινος ἤψατο τῆς κεφαλῆς ὁ διοικητὴς ὡς διὰ νὰ τὸ εὐλογήσῃ καὶ

— Ποῦ εἶναι ὁ Λοανβιλλιέρ; ἠρώτησεν.

— Ἐκεῖ, εἰς τὴν στοάν εὐρίσκεται, ἀπεκρίθη ὁ δόκτωρ.

— Ἐγγυάσθε διὰ τὴν ζωὴν του; ὑπέλαβε μετ' ἀγωνίας ὁ ἀσθενής.

— Ἐγγυώμαι ἐπὶ τῇ ἰδικῇ μου.

— Τότε ἄς ἔλθῃ, ἄς ἔλθῃ ἀμέσως, ἐπιθύρῃσεν ὁ διοικητής ἐπαναπεσῶν μεθ' ὄρμης.

Μετὰ μικρὸν εἰσῆλθεν ὁ Λοανβιλλιέρ, στηριζόμενος ἐπὶ δύο ὑπηρετῶν· τὸ πρόσωπόν του ἦτο κάτωχαρον, ἀλλὰ τὸ ζωηρὸν καὶ θαρραλέον βλέμμα του ἀνήγγαλλεν ὅτι δὲν ὑπῆρχε φόβος θανάτου. Ὁ διοικητής τῷ ἔνευσε νὰ προσεγγίσῃ τὴν χεῖρα ἣν καὶ περιπτύξας ἐντὸς τῆς ἰδικῆς του, εἶπε μετὰ διακοπτομένης, ἀλλ' εὐκρινούς φωνῆς·

— Δὲν ἔχω πλέον καιρὸν νὰ σὲ ὁμιλήσω, Λοανβιλλιέρ. . . Ὁ ἀδύσως Τέρτρος θὰ ἔλθῃ ὅπου καὶ ἔλθῃ. Πρέπει νὰ παραχωρήσω εἰς μόνον τὸν θεὸν τὰς τελευταίας ταύτας στιγμάς. . .

Ἡ Μαρία ἔκρυψε περιλύπως τὸ πρόσωπόν της ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου· ἔπειτα, στραφεῖσα πρὸς τὸν δόκτωρα, ἀδύνατον τοῦτο! ἀνέκραξε· δὲν ἀποθνήσκουν τοιοῦτοτρόπως! Ἐχει ἀκόμη πολλάς ἡμέρας νὰ ζῆσῃ! μὲ τὸ ὑπεσχέθητε χθὲς, ἰατρεί!

Καὶ ὁ μὲν ἰατρός ἀπεσύρθη ὀλίγον ὀπισθεν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ κχτένευσε περιλύπως· ἡ δὲ Μαρία ἐκάθησε διότι ποτὲ δὲν ἐπίστευεν ὅτι ὁ σύζυγός της ἐπλησίαζε πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἤχρισε νὰ θέσται εἰς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

— Λοανβιλλιέρ, ὑπέλαβεν ὁ διοικητής, μετὰ φωνῆς πνευστιώσης καὶ τόσον χαμηλῆς, ὥστε ὁ κόμης κεκλιμένος πρὸς αὐτόν, μόλις ἐδυνήθη νὰ τὸν ἀκούσῃ. Λοανβιλλιέρ, ἐνθυμεῖσαι τί σὲ εἶπον χθὲς, τὸ ἔσπερας. . . Εἰς τὴν δικαιοσύνην σου ἀφιερῶμαι. . . εἰς τὴν ἀνδρίαν σου. . . σὲ ἀφίνω εἰς τὴν θέσιν μου. . . Διοίχει σὺ, ἐνόσφ ὁ υἱός μου εἶναι ἀνήλικος, ὁμοῦ μὲ τὴν μητέρα του. . . καὶ διατήρησον ἀνέπαφον τὴν κληρονομίαν του. . .

Ἐπιώπησε, καὶ καταβαλὼν τελευταίαν προσπάθειαν, ἐστρεψε τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν Μαρίαν, προσθίσας,

— Καὶ μίαν ἡμέραν, Λοανβιλλιέρ, θέλεις νυμφευθῆ τὴν χήραν μου. . .

Τὸ πρόσωπον τοῦ κόμητος ἐγίνεν ἔτι ὠχρότερον· ἐκλίνας πρὸς τὴν κλίνην σιωπηλῶς ἀναστεναζάσας· ὁ δὲ διοικητής, ἔρριψε καὶ πάλιν τὴν κεφαλὴν ἀλλ' ἡ χεὶρ του δὲν ἀρῆκε τὴν τοῦ κόμητος· οἱ πόνοι ἐφαίνοντο μετριώτεροι, βραδεία εἰσπνοὴ ἐξώγκωνε τὸ στήθος του, τὰ δὲ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του ἐπανέλαβον τὸ γαλάνιον ἠθὸς των. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἔλεγες ὅτι ἐκοιμᾶτο. Ἡ Μαρία δὲν εἶχεν ἀκούσει ποτε· οἱ πόνοι ἐξησθένισαν τὰς δυνάμεις της, καὶ δὲν ἐθάλαπε πλέον, εἰμὴ συγκεχυμένως πῶς τὰ περίξ αὐτῆς συμβαίνοντα· αἱ φρικώδεις ἀνησυχίαι της, καὶ αὐτὴ ἡ ὀδύνη της, ἐξηλείφοντο καταβαλλομένου καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς. Ὁ Λοανβιλλιέρ, ὄρθιος ἀπέναντι αὐτῆς πλησίον τοῦ ἑτέρου μέρους τῆς κλίνης, παρατήρει μὲ ἀτινές καὶ ἐκπλη-

κτον ὄμμα περίξ αὐτοῦ, καὶ συνέσφιγγε μεταξὺ τῶν χειρῶν του τὴν τοῦ θνήσκοντος, μετ' ἀπιστεύτου ἐκφράσεως χαρᾶς.

Στιγμάς τινας μετὰ ταῦτα, ὁ δόκτωρ, ὅστις εἶχεν ἀποσυρθῆ διὰ νὰ ἀρῆσῃ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὴν τελευταίαν τυχὴν συνδιάλεξιν, ἐπλησίασε μὲ ἀνησυχον ἠθὸς καὶ ἔσυρε τὸ παραπέτασμα· ἅμα δὲ παρετήρησε τὸν διοικητὴν, ἀρπάσας μεθ' ὄρμης τὴν χεῖρα τοῦ Λοανβιλλιέρου,

— Κύριε, ἀνέκραξε, σπεύσατε νὰ φέρετε τὴν Κυρίαν Δ' Ἐναμβούκ! σπεύσατε! ἀποσυρθῆτε! δὲν βλέπετε ὅτι τετέλεσται πλέον;

Γ'.

Ὁ ἥλιος εἶχε πρὸ ὀλίγου δύσει ὀπισθεν σειρᾶς μελανῶν καὶ διακεχωρισμένων νεφελῶν, τῶν ὁπίων αἱ φανταστικαὶ διατομαὶ ἐξαιτίνοντο ὡς σκιαὶ γιγάντων ἐπὶ τοῦ ζοφεροῦ στερεώματος, περὶ δὲ τὸν ἐκτεταμένον ὀρίζοντα ἐφαίνετο γραμμὴ φλογώδους ἐρυθροῦ χρώματος, οἰωνός ἀλάνθαστος τῆς καταγίδας. Ἄν καὶ ὁ ἀνεμος ἦτο γαληνιώτατος ἡ θάλασσα ὁμως συνετρίβετο ὀρμητικῶς κατὰ τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Πέτρου· ἔλεγες ὅτι ὑποβρύχιος τρικυμία ἐβρυχάτο εἰς τὰς ἀδύσους καὶ ὑπεκίνηει τὰ κύματα. Ἡ παραλία ἦτον ἔρημος, οὐδὲ ἤκουέ τις τὸ μονότονον ἐκείνον ἄσμα τῶν δούλων εἰς τοὺς ὑποίους εἶναι ἀνατεθειμένοι αἱ ἐργασίαι τοῦ ὄρκου, οὔτε τὴν τραχείαν τῶν ναυτῶν φωνήν, οὔτε τὰς περιχαρεῖς τῶν παιδίων φωνὰς ἄτινα, ὅταν ὁ καιρὸς ἦτον αἰθριος, ἤρχοντο νὰ κολυμβήσωσιν εἰς τὰ χλιαρὰ καὶ βαθεὰ ὕδατα, μὴ δειλιῶντα τοὺς καργασίας, τῶν ὁποίων αἱ σαρκόβοροι ἀγέλαι πλησιάζουσι ἐνίοτε τὰ μέρη ἐκεῖνα. Φῶτά τινα ἔλαμπον μακρόθεν ἐφ' ὅλης τῆς παραλίας, ὅμοια μὲ ἐρυθρὰ νέφη ὑπεράνω τῶν ὁπίων ὑψοῦντο αἱ ἄμαυραὶ τοῦ οὐρανοῦ νεφέλαι· τὸ πᾶν ἦτο βυθισμένον εἰς γαλήνην καὶ ἠρεμίαν, ἐκτὸς τῆς θαλάσσης, τῆς ὁποίας τὰ ἀκίθακτα κύματα συνετρίβοντο κατὰ τῆς παραλίας μὲ τρομερὸν πάταγον.

Ἡ Μαρία ἦτον ἐστηριγμένη εἰς ἓν τῶν παραθύρων τοῦ φρουρίου, τὸ δὲ βλέμμα της περιεπλανᾶτο μὲ κατηρῆ ῥευμασμὸν ἐπὶ τοῦ ἐκτεταμένου ὀρίζοντος φωτιζομένου ἀπὸ τὰ ἐκλείποντα τῆς ἡμέρας φῶτα. Ὁ δόκτωρ Ἰάνσων, ὄρθιος ὀπισθεν της, εἶχε βλέμμα ἀνθρώπου σκεπτομένου διὰ τὴν λύσιν προβλήματός τινος.

Τὰ δωμάτια τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἦσαν ἐστολισμένα καθὼς ἰτῆς ἐν Μόρναις οἰκίας, μὲ μεγαλοπορεπῆ πολυτέλειαν. Ἡ αἴθουσα τῆς συνεδριάσεως, ὅπου κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εὐρίσκετο ἡ Κυρία Δ' Ἐναμβούκ, δὲν παρεῖχε κομψόν τι, ἢ περιεργον· τοῦλάχιστον ὁ δεισπρεπισμὸς της οὐδὲν τοιοῦτο παρουσίαζε· τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ ἦτον ἀπλοῦν καὶ σοβαρὸν, οὐδεὶς χρωματισμὸς ἐκάλυπτε τοὺς τοίχους, εἰς τὰ παράθυρα δὲν ὑπῆρχον ὕδαλοι, ἐμπροσθεν δὲ αὐτῶν ἐγαρηλῶνοντο παραπετάσματα ἐκ λευκοῦ ὀλοσυρτικοῦ ποικιλιμένου μὲ Σινικὰς εἰκονογραφίας. Ἰνδικὸς τά-

της εκάλυπτε την τράπεζαν, επί της οποίας ἦτο σωρός ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων, ὁμοίων μὲ τὴν τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας. Ἡ εἰκὼν τοῦ διοικητοῦ, κρεμασμένη ἀπέναντι τῆς θύρας, εἶχεν ὑπεράνω αὐτῆς εἶδος τι στεγασματος, καὶ τρόπαιον ἐξ ὄπλων, ἐκ τῆς περικεφαλαίας δηλαδὴ, τῶν χειρῶν καὶ τοῦ ξίφους τοῦ μακαρίτου, καὶ ὑπεράνω τοῦ ὁποίου ἐκρέματο σημαία, ἐφ' ἧς ἦτο κεντημένον ἄνθος κρίνου, τὴν ὁποίαν κρατῶν ὁ σηκιοφόρος, προηγεῖτο τοῦ διοικητοῦ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μάχης. Τὰ παράθυρα τῆς εὐρυχώρου ταύτης αἰθούσης ἐβλεπον εἰς ὄχυράματα, τῶν ὁποίων τοὺς πρόποδας ἔλουεν ἡ θάλασσα· ἀκόμη δὲ καὶ ὅτε ἦτο γαλήνη, ἤκουε τις ἐκεῖ τὴν κωρὴν καὶ ἀκατάπαυστον ταραχὴν τῶν κυμάτων, ὃ δὲ τεθλιμμένος καὶ μελαγχολικός εἰς μάτην ἤθελε ζητήσει ἄλλον ὀρίζοντα, ἀπὸ τὴν ἄπειρον ἐκείνην ἔκτασιν ὅπου καὶ οὐρανὸς καὶ θάλασσα ἠνοῦντο.

Ἡ Μαρία ἐγκατέλιπε μετ' ὀλίγον τὸ παράθυρον καθήσασα ἀπέναντι τῆς εἰκόνης τοῦ διοικητοῦ. Ὁ δόκτωρ ἦλθε πλησίον τῆς καὶ λαβὼν τὴν χειρὰ τῆς, ἐστήριξε τοὺς δύο δακτύλους του ἐπὶ τοῦ σφυγμοῦ τῆς, ὅστις ἐκτύπα μὲ ἀπίστευτον ταχύτητα. Μετὰ μίαν δὲ στιγμὴν ἡ Μαρία ἀπέσυρε τὴν χειρὰ τῆς κινῶσα μετ' ἀδυναμίας τὴν κεφαλὴν. Ὁ δὲ δόκτωρ σκεφθεὶς ὀλίγον,

— Εἶθε ἀσθενής, Κυρία, εἶπε· Δὲν γνωρίζω ὅμως τί ἔχετε.

— Τί ἔχω, ἰατρέ; ἀπεκρίθη μετὰ βραχείας φωνῆς ἡ Μαρία· ὑποφέρω, φλογίζομαι, ἀποθνήσκω!

— Τὸ βλέπω, ἐπρόσθεσεν ὁ ἰατρὸς παρατηρήσας αὐτὴν κατὰ πρόσωπον· ἀλλὰ ποία ἡ αἰτία;

— Διότι ὑπέφερα συμφορὰς ὑπερανθρωπίνους, διότι ἔχασα τὸ πᾶν, διότι εὕρισκομαι ἐνταῦθα μακρὰν τῶν συγγενῶν μου, ἀσυμβούλευτος, ἀπροστάτευτος, καὶ διότι τρομερὰ εὐθύνη ἐπίκειται ἐπ' ἐμὲ.

Ὁ δόκτωρ κινήσας τὴν κεφαλὴν, ἐτιώπησε πρὸς στιγμὴν, καὶ ἔπειτα εἶπε μετ' ἤθους τινος ἀπορίας,

— Ὁ κόμης Λοανδιλιέρος χαίρει τὰ πιστά σας.

— Ὅχι, ἰατρέ, ὄχι, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ἡ Μαρία· καὶ ἀνευ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ διοικητοῦ, ἀνευ τῶν τελευταίων θελήσεών του, τὰς ὁποίας σέβομαι ὡς αὐτὸν τὸν θεόν, ὁ κόμης δὲν ἤθελεν ἔχει ἐδῶ τὴν ἐξουσίαν, εἶναι ἄνθρωπος ἀλαζών, ἐκδικητικὸς, γέμων ἀπὸ κρύφια πάθη· δὲν τὸν ἐμπιστεύομαι εἰς τὸ παραμικρόν.

— Σὰς εἶναι ἀφωσιωμένος ἐν τούτοις, εἶπεν ὁ δόκτωρ παρατηρήσας μετὰ προσοχῆς τὴν Μαρίαν. Σὰς εἶναι ἀφωσιωμένος καὶ εἰς ζωὴν καὶ εἰς θάνατον· δὲν τὸ παρατηρήσετε;

— Μὲ ἔσωσε τὴν ζωὴν μὲ κίνδυνον τῆς ἰδικῆς του, ἀπήντησε περιλύπως ἡ Μαρία· τὸ ἐνθυμοῦμαι.

— Ἐτος συνεπληρώθη χθὲς ἀφοῦ ὁ διοικητὴς μετέβη ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον εἰς ἄλλην καλλιτέραν ζωὴν, ὑπέλαβεν ὁ δόκτωρ, καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ κόμης σὰς δεικνύει πολὺν ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν· δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω ποίαν αἰτίαν ἔχετε

ν' ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς δικαιοσύνης του. Τί φοβείσθε λοιπὸν ἀπὸ αὐτόν;

— Τὸν ἔρωτά του, ἀπήντησεν ἡ Μαρία.

— Ἄ! ἐψιθύρισεν ἐκπληκτικὸς ὁ ἰατρὸς, σὰς ἀνέφερε λοιπὸν τοῦτο;

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία θέσασα τὴν χεῖρα ὑπὸ τὴν μαύρην μεταξωτὴν ἐσθῆτά τῆς, δὲν ἐτόλμησεν ἀκόμη.

— Πλὴν τὸ πένθος σας τελειώνει σήμερον, κυρία, καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν ὅλη ἡ οἰκία ἀπέβαλε τὰ μαῦρα.

— Θέλω τὰ φέρει πολὺν καιρὸν ἀκόμη, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία συναψάσα τὰς δύο χεῖράς τῆς ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς καὶ ρίψασα μελαγχολικὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς εἰκόνης τοῦ διοικητοῦ. Οἴμοι! ἀν' ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἐχάσαμεν, ἐξῆ εἰσέτι, δὲν ἤθελον ὑποφέρει τόσας βασάνους καὶ ταραχάς! ἤθελον ζῆ ἡσυχος καὶ εὐτυχῆς πλησίον του· ἡ ἱερὰ καὶ πλήρης ἀφοσιώσεως ἀγάπη τὴν ὁποίαν τῷ εἶχα, εἶχεν ἀπομακρύνει ἀπ' ἐμοῦ πᾶσαν ὀδύνην· καὶ ἤδη, ὦ θεέ μου! πόσον ὑποφέρω!

Τίποτε δὲν ἐνόησεν ὁ δόκτωρ ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν ταύτην, ἥτις ἐξήρχετο ἀπὸ ψυχῆν κατασθραβεῖσιν ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὰς λύπας τῆς· ὑπέθεσε μόνον ὅτι ἡ Μαρία ἐφοβεῖτο τὴν ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν ὁ κόμης εἶχεν ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων καὶ τὰς σκοπούς του· ἡ θέσις ὅμως αὐτῆ πολὺ δεινὴ, αὐτῆ πολὺ ἐπικίνδυνος τῷ ἐφαίνετο.

— Ἄ! καλὰ! κυρία, εἶπεν ἀφοῦ ἐτκήθη ὀλίγον, καὶ ἀν' ὁ κόμης ἤθελε συλλάβῃ ἐλπίδας, καὶ ἀν' ἤθελε τολμήσῃ νὰ σὰς τὰς φανερώσῃ, τί πρὸς τοῦτο;

— Διότι τότε πρέπει νὰ παλαίσω κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ ἐκλεξῶ ἢ τὸν ἔρωτά του, ἢ τὸ μίσός του. Ἐ ἰατρέ! τὸν γνωρίζω πολὺ καλὰ εἶμαι πεπεισμένη ὅτι, δὲν θέλει συγχωρήσει τὴν ἀρνησίαν μου.

— Ἐχετε λοιπὸν ἀπόφασιν νὰ τὸν ἀρνηθῆτε; ἤρρωτῆσεν ἀνησυχῶς ὁ ἰατρὸς. Ὡ συλλογισθῆτε καλῶς κυρία ὅλας τὰς συνεπείας...

— Μάλιστα, γνωρίζω τί γίνεται ἐξῶ, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ἡ Μαρία· γνωρίζω ὅτι ἡ ἀρχὴ μου ἔχει ἐχθροὺς, οἵτινες τὴν προσβάλλουν τυφλῶς καὶ προσπαθοῦν νὰ διεγείρῳσιν ἐπανάστασιν· γνωρίζω ὅτι ὁ Λοανδιλιέρος θεωρεῖ ἐαυτὸν ἱκανὸν νὰ κατευνάσῃ τὰς ταραχὰς ταύτας. Δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν, ἴσα, ἴσα, περιστοιχίσθη κατ' ὀλίγον ἀπὸ ἐθνοφυλακὴν ἰδικὴν του, συσταμένην ἀπὸ συμμορίαν πειρατῶν! Πρὸ πολλοῦ βλέπω ὅλας αὐτὰς τὰς σκευωρίας.

— Καὶ ὅμως δὲν ἐδυνήθητε νὰ τὰς καταπαύσῃτε. Ποῖον ἔχετε διὰ νὰ πολεμήσῃ τὴν ἐπιρροήν τοῦ κόμης.

— Θὰ ἔλθῃ ἴσως ἓνας, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, ρίψασα διὰ μίως βλέμμα πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης.

— Ἄ! ἓνας τὸν ὁποῖον περιμένετε; ἠρώτησεν ἐκθμβος ὁ ἰατρὸς.

— Ἐνας τὸν ὁποῖον περιμένω πρὸ πολλοῦ, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία. Ναι, ἰατρέ, ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον τις τοῦ ὁποῖου ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀφοσίωσις μὲ εἶναι γνωστότατα, τοῦ ὁποῖου ὅλη ἡ ζωὴ ὑπῆρξε τὸ εὐγε-

νέστερον παράδειγμα ἀνδρείας καὶ πίστεως. Τὸν ἀνήγγειλα τὴν θέσιν μου, καὶ ἂν δὲν ἀπέθανε, θέλει ἔλθει.

— Ὁ θεὸς νὰ δώσῃ νὰ γίνῃ τοῦτο ταχέως, ἀνεφώνησεν ὁ δόκτωρ μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον ἐκθαμβὸς γινόμενος.

— Ναί, θὰ ἔλθῃ, εἶπεν ἡ Μαρία θαρραλέως. Ἐπομένως δὲ βυθισθεῖσα εἰς τοὺς φόβους τῆς ἐκ νέου, εἰς τοὺς φρικώδεις λαβυρίθους τῆς μακρᾶς ἐκείνης προδοσίας, ἐψιθύρισε μὲ κατηφῆ χαύνωσιν, Ἄλλ' ἂν ἀπέθανε ;

— Μετὰ τινὰ σιωπὴν καὶ ὁ δόκτωρ ἐπανέλαβε.

— Πρὸ πολλοῦ εἶχον μαντεύσει τὰ αἰσθήματα τοῦ Λοανθιλλιέρου· σὰς ἀγαπᾷ κυρία, σὰς ἀγαπᾷ ἐμμυνῶς καὶ μὲ ζηλοτυπίαν.

— Τὸ ἐνόησα ἀπὸ τὸ μῖσος τὸ ὅποιον δεικνύει πρὸς τὸν υἱόν μου, εἶπε περιλύπως ἡ Μαρία. Τὸ ταλαίπωρον παιδίον μου ! ἡ δι' αὐτὸ φιλοστοργία μου παρρηγίζει τὸν Λοανθιλλιέρου· ἡ μητρικὴ ἀγάπη, ἡ καθαρὰ καὶ ἀθάλας ὡς ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, ἐμπνέει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον κούφιον μῖσος. Καίρει, ὅταν συλλογίζεται ὅτι ὀδύνη τις ἐρχεται νὰ μὲ προσβάλλῃ. Οἴμοι ! πλησιάζει ἡ ἡμέρα καθ' ἣν θέλει γίνῃ χρεῖα νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸ παιδίον μου καὶ νὰ τὸ στείλλω εἰς Γαλλίαν !

— Ἡ αὐστηρὰ θέλησις τοῦ πατρὸς τοῦ ἦτο ν' ἀνατραφῇ ἀπὸ τοὺς αἰδεσιμωτάτους ἐκκλησιαστικούς πατέρας τῶν Παρισίων.

— Ἡ θέλησις τοῦ αὐτοῦ θέλει ἐκπληρωθῆ, ἰατρὲ, ὑπέλαβε μὲ ὀδυνηρὰν ὑποταγὴν ἡ Μαρία. Εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀπόδειξις τῆς ὑποταγῆς μου, τὴν ὁποίαν δύναμαι νὰ δώσω εἰς ἐκεῖνον τὸν ὅποιον ζῶντα ποτὲ δὲν παρήκουσα. Τὸ παιδίον μου ! μετ' αὐτοῦ πολὺ θέλει διέλθῃ τὴν ἀπειρον ταύτην θάλασσαν, καὶ ἡ δυστυχὴς ἐγὼ θέλω ἰδεῖ ἐκλείπον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸ πικρὸν τοῦ πλοίου μὲ τὸ ὅποιον θέλει ταξιδεύσει.

— Τίποτε δὲν ἰσχύει ἡ ἐπιστήμη μου κατ' ἀσθενείας προξενουμένης ἀπὸ τοιαύτας λύπας, ἐψιθύρισεν ἀπελπισθεὶς ὁ δόκτωρ. Ἐνόσω, κυρία, συλλογίσεσθε τὰ τοιαῦτα, ποτὲ ὁ πυρετὸς δὲν θέλει σὰς ἀρήσει. Καὶ ὁμως πρέπει νὰ προσπαθήσετε νὰ θεραπευθῆτε. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ κίνησις περιοδείας τινός, καὶ ὁ δροσερὸς ἀὴρ τῶν ὄρεων θέλουσιν σὰς γίνῃ σωτήρια· θέλετε μάλιστα διασκεδάσει βλέπουσα νέα ἀντικείμενα καὶ θέλετε πραιτήσαι ἐνταῦθα μέρος τῶν φροντίδων σας. Εἶναι κερὸς ἀληθινὰ νὰ ἐπιχειρήσετε τὴν ὁποίαν ἐπρομαλετᾶτε περιοδείαν εἰς τὰς διαφόρους συνοικίας τῆς νήσου.

— Τὸ ἔχω κατὰ νοῦν, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, καὶ θέλετε μὲ συνοδεύσει καὶ ὑμεῖς, ἰατρὲ. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιχειρῶ τὰ νέα ὑποστατικά μας εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Βοκλανίου.

— Ἡ περιοδεία αὕτη δὲν παρουσιάζει ἤδη κανένα κίνδυνον, ὑπέλαβεν ὁ δόκτωρ ἐπὶ μικρὰν σιωπήσαν· οὔτε εἰς Καρλίδος δὲν θέλει ἐμφανισθῆ εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν θέλετε διέλθῃ. Ὁ Λοανθιλλιέρου σὰς ἠλευθέρωσι διὰ παντὸς ἀπὸ τὰ θηρία ταῦτα.

— Εἶναι ἀληθές, εἶπεν ἡ Μαρία μὲ ἄλλοιωμένην φωνήν, ὁ κόμης τὰς ἐξωλόθρευσε ! πόσον αἷμα ἐχύθη, ὦ θεέ μου ! Καθ' ἡμέραν, ὅταν προσέχωμαι, ἐνθυμούμαι τοὺς πτωχοὺς αὐτοὺς εἰδωλολάτρας, τοὺς ὁποίους ἤλπιζα νὰ ἴδω μίαν ἡμέραν ἐνωμένους μὲ τὴν πίστιν μου.

— Καὶ λοιπὸν ἀναχωρεῖτε διὰ τὸ Βοκλάνιον· καὶ ἀναχωρεῖτε ἐντὸς ὀλίγου, κυρία ;

— Μάλιστα, ἰατρὲ, ἐντὸς ὀλίγου ἀπεκρίθη συλλογισμένη ἡ Μαρία, καὶ ὑπῆγεν ἐκ νέου νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ παραθύρου.

Ἡ νύξ εἶχεν ἤδη ἐπέλθει, ὁ δὲ μέλας ὡς τὴν θάλασσαν οὐρανὸς ἦτο κεκαλυμμένος ἀπὸ νέφη δι' ὧν μόλις ἐφαίνοντο ὀλίγοι ἀστέρες. Αἱ εἰς τὰ δωμάτια τοῦ φρουρίου ἀνημμένοι λυχνίαὶ διέχεον ζωηρὰς λάμψεις, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τῆς φρικώδους ἐκείνης νυκτός, ἕκαστον δὲ παράθυρον ἐφαίνετο ὡς μεγάλη φωτισμένη εἰκὼν, τῆς ὁποίας αἱ ἀντανεκλάσεις ἐσπινθηροβόλου ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τῶν κυμάτων ἀφροῦ. Εἰς τὸ προηγούμενον τῆς αἰθάλης τῆς συνεδριάσεως εὐρύχωρον δωμάτιον, εἰς μόνος θεράπων παρευρίσκετο, ἐκπληρῶν κλητῆρος καθήκοντα. Ἄλλ' ἐν τούτοις γυναῖκες τινες καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς οἰκίας τῆς Κυρίας Δ' Ἐναρβούκ ἐπαίζον χαρτίς εἰς τὴν πρώτην αἴθουσαν, ἀναμένοντες τὸν δείπνον.

— Κυρία, εἶπεν εὐσεβᾶστως πλησιάσας ὁ δόκτωρ, σὰς περιμένουν ἐξω βέβαια. . . .

— Ἀκόμη μίαν στιγμὴν μοναξίας καὶ ἐλευθερίας, ἀπήντησε μελαγχολικῶς ἡ Μαρία· ἀπὸ τὸ πρῶτὸ μὲ τριγυρίζουν καὶ μὲ ζαλίζουν. . . Φεῦ ! ἔχουν δίκαιον νὰ μὲ ὀνομάζωσιν μικρὰν βασιλισσαν· ὑποφέρω τὴν δουλείαν τοῦ θρόνου.

— Ἡ κατάστασις τῆς υἰείας σας, κυρία, δύναται ἐνίστα νὰ σὰς χρησιμεύῃ ὡς ἀφορμὴ διὰ νὰ πραιτήσθε ἀπὸ τὰς ἐνοχλητικὰς αὐτὰς ἐνασχολήσεις.

— Ἔχετε δίκαιον, ἰατρὲ· ἀπέκαμον πλέον, ὑποφέρω ἀπὸ τοῦδε μέχρι τῆς ὥρας τοῦ δείπνου δὲν θέλω ἰδεῖ κανένα, καὶ δὲν θέλω ἐνασχοληθῆ περὶ τῆς παραμικρᾶς ὑποθέσεως· τοῦτο εἶναι ὑμετέρα διαταγή· δὲν εἶναι ἀληθές ;

Ὁ κύριος κόμης Λοανθιλλιέρου ! ἀνέκραξεν ὁ θεράπων ἀνοίξας τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας.

— Εἶναι ὁ γενικὸς τοπατηροπότης μου, καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρχηται ἐν ταῦθα ὅποιανδήποτε ὥραν θελήσῃ, εἶπε περιλύπως ἡ Μαρία· πρέπει νὰ τὸν δεχθῶ καὶ νὰ τὸν ἀκούσω. Ἰατρὲ, ἀποσυρθῆτε· μετὰ ἐν τεταρτῶν θέλω ὑπάγει εἰς τὴν αἴθουσαν.

Ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης φηκὸς διέχεεν ἀμυδρὰν λάμψιν, ἥτις φωτίζουσα ἀλοκλήρως τὰς λαμπρὰς τοῦ τάπητος ροδοδάφνας, ἄφηνε σκοτεινὸν σχεδὸν τὸ ἐπίλοιπον μέρος τῆς αἰθούσης. Ἡ Μαρία ἐκάθητο· καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἐσύναζεν ἀνευ προσοχῆς τὰ σεσωρευμένα ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐγγράφα· διὰ δὲ τῆς ἐτέρας θλίβουσα τὸ στήθος, ἐφαίνετο ἀγωνιζομένη νὰ καταπνίξῃ ὀδυνηρὰν τινὰ συγκίνησιν. Ἐν τούτοις τὸ πρόσωπόν της ἦτο γαλήνιον, καὶ εἰς τὸν χαιρετισμὸν

τοῦ Λοκνβίλλιέρου ἀπάντητε μετ' αὐτὴν ἀδιαφορίαν, ὥστε δὲν ἄφηνε νὰ μαντεύσῃ τις οὔτε δυσαρέσκειαν, οὔτε φόβον, οὔτε στενοχωρίαν. Ὁ κόμης ἐπλησίασε μὲ τὸ χυδαῖον καὶ ἀπαθὲς ἐκείνο ἦθος, μὲ τὸ ὅποιον ἔβλεπε τοῦ νὰ ὑποκρύπτῃ τὰς ἐντυπώσεις του, εἶχε περιβάλλει τὴν φουσιγνωμίαν του. Κατ' ἀρχὰς ἡ Μαρία ὑπέθεσεν ὅτι καὶ τότε ἤθελεν ἀποφύγει τὴν ὅποιαν εἶχε προμαντεύσει ὁμολογίαν, καὶ ὅτι ὁ γενηκὸς τοποτηρητὴς αὐτῆς ἐδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ, περὶ μόνων τῶν διοικητικῶν του ὑποθέσεων ἐτόλμησε λοιπὸν νὰ προσηλώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, τοῦ ὁποίου ἐφοβείτο ἐπίσης καὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὸ μῖσος, καὶ τῷ εἶπε μετ' ἀδυνατοῦ φωνῆς,

— Λοιπὸν, κύριε, τί γίνεται, σήμερον; ἐλάβετε εἰδήσεις ἐκ τῆς Γαλλίας; φαίνεται κανέν πλοῖον ἐξῶ;

— Τίποτε, κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Λοκνβίλλιέρου; ἡ θάλασσα εἶναι τρικυμιώδης, καὶ τὸ πᾶν ἀναγγέλλει κακὸν καιρὸν, εἰς τρόπον ὥστε κανέν πλοῖον δὲν ἤθελε τολμήσει νὰ πλησιάσῃ τὸ παράλιον. Ὅσοι εὐρίσκοντο εἰς τὸν ὄρμον, κατέφυγον εἰς τὸ βασιλικὸν φρούριον.

— Πολὺ καλὰ. Ἐλπίζω νὰ μὴν ἔχωμεν ἀπὸψε κανέν δυστύχημα, μήτε θαλάσσιον μήτε τῆς ξηρᾶς. Οἱ κάτοικοι πρέπει νὰ ἐλάβον ὡς ναυτικοὶ τὰ μέτρα των κατὰ τῆς καταγίδος.

— Οἱ κάτοικοι εἶναι ἐν γένει τόσο ἀμέριμνοι, ὥστε πρέπει νὰ λάβωμεν δι' αὐτοὺς τ' ἀναγκαῖα ἐξασφαλιστικὰ μέτρα. Καθ' ὅσον τὸ μήκος τῆς παραλίας εὐρίσκονται οἰκίαι τινὲς ἐκτεθειμέναι εἰς τὴν ὄρμην τῶν κυμάτων, ὅπου μὲ φαίνεται, δὲν ἤθελεν εἶσθαι φρόνιμον νὰ διακυκτεροῦσων. Ἐστειλα διαταγὴν νὰ ἐκβάλωσιν ἀπὸ αὐτὰς ὅλους τοὺς κατοίκους καὶ νὰ τοὺς εἶπουν ὅτι θέλουν εὖρει ἐνταῦθα ἄσυλον μέχρι τῆς ἐπαύριον.

— Καὶ οἱ Μυῦροι; τί μὲ μέλει δι' αὐτοὺς! Ἄς κόμωσιν οἱ κύριοί των ὅ, τι θέλουν. Εἶχα χρέος νὰ σκεφθῶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων, καὶ ὄχι διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ἰδιοκτησιῶν των. Ἡ συμπάθειά σας, κυρία δὲν πρέπει νὰ ἐκταίνεται τόσο πολὺ. Εἰς τοὺς αὐθέντας των ἀπόκειται νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰς πραγματείας καὶ τοὺς δούλους των, καὶ νὰ φροντίσωσι μὴ τοὺς κἀμὴ καὶ χορεύσωσιν ἢ νύξ αὐτῆ ἐντὸς τῶν ἀποθηκῶν των.

— Ἀλλὰ ποῦ θέλετε, κύριε, νὰ στείλωσι τοὺς μαύρους των; εἶπεν ἡ Μαρία εἰς ὁμαλὴν παιδιᾶδα ἴσως; αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία πραγματεία, τὴν ὅποιαν θέλουν σκεφθῆ νὰ ἐξασφαλίσωσι, διότι δὲν φοβοῦνται νὰ βλαφθῆ ὡς ἡ σάκχαρις ἢ κανέν κισώτιον λουλακίου. Θέλετε λοιπὸν, ἀφοῦ ἐργαθῶσι μὲ τοιοῦτον κακὸν καιρὸν, νὰ ὑπάγουν νὰ κοιμηθοῦν ὑπὸ τὰ τοίχη τοῦ φρουρίου, μὴ ἔχοντες κανέν καταφύγιον κατὰ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς βροχῆς; Δὲν ἐπιθυμῶ τούτο. Ἡ τύχη τῶν δυστυχῶν αὐτῶν πλασμάτων γίνεται σκληρότερα ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Θεωρῶ ὡς ἐν τῶν καθηκόντων μου νὰ τοὺς προστατεύω καὶ νὰ τοὺς βοηθῶ. Αὐτὴν τὴν ἐσπέραν θέλουν εὖρει καὶ αὐτοί, κύριε, ἄσυλον ἐνταῦθα.

Ἡ πρὸς τοὺς μαύρους φιλανθρωπία τῆς Μαρίας δὲν συνεφώνει ποτὸς μὲ τὰ αἰσθήματα τοῦ Λοκνβίλλιέρου. Γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν τῇ Ἀμερικῇ εἶχε τὰς ἀδυσωπήτους προλήψεις τῶν ἑτεροχθόνων, καὶ ἐθεώρει τοὺς μαύρους ὡς κτήνη κατοικίδια, ὡς σκύλους ἢ ἵππους. Ταύτην τὴν φορὰν ὁμως δὲν προσεπάθησε ν' ἀντιταχθῆ εἰς τὰς γεννηκίφρονας τῆς Μαρίας διαθέσεις, καὶ λαβὼν τὸ κονδύλιον διὰ νὰ γράψῃ τὴν διαταγὴν, τὴν ὅποιαν ἐκείνη πρὸ ὀλίγου τῷ ἔδωκε, τῇ εἶπε μόνον μετ' ἀδιαφορίας τινὸς εἰς τὴν ὅποιαν ἐνυπῆρχε εἰρωνία τις;

— Καὶ ἡ φιλανθρωπία σας, κυρία, θέλει ἐκταθῆ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ὁμήρων;

— καὶ βέβαια! οἱ δυστυχεῖς! ἔχουν καὶ ἀπὸ τοὺς δούλους πλειότερον δίκαιον νὰ παραπονῶνται, εἶναι τῆς λευκῆς γενεᾶς ὡς ἡμεῖς, ἄνθρωποι!

Τούτο ἦτο ἀληθέστατον· ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον εἰς τὰς Ἀντιλλίας ὁμήρους, ἦσαν πτωχοὶ τυχοδιώκται, οἵτινες, μὴ ἔχοντες οὐδὲν καταφύγιον, ἐπλήρωναν τὴν εἰς τὰς νήσους διατριβὴν των, δίδοντες ἐνέχυρον ἐπὶ τρία ἔτη τὴν ἐλευθερίαν των. Ἡ ἑταιρία τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν ἐξετέλει μετὰ δραστηριότητος τὸ φρικτὸν τοῦτο ἐμπόριον, τὸ δὲ πλοῖα μετέφερον ἀδικόπως εἰς τὰς ἀποικίας ἑκατοντάδας δυστυχῶν, ἐρχομένων ἐκεῖ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ πλουτίσωσιν, ἀλλὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον δουλείαν των ταύτην. Ἐνόσω διήρκει ἡ δουλεία των, ἦσαν ἀξιοὶ ἐλέους πλέον καὶ αὐτῶν τῶν μαύρων· ὁ αὐθέντης, ὁ ἀγοράσας τρία ἔτη τὴν ζωὴν των, τοὺς ἠπειλεῖ πλειότερον ἀπὸ τοὺς δούλους του, διότι ὀλίγον τῷ ἐμελλεν, ἂν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπολυτρώσεώς των ἡ ζωὴ των ἤθελεν εἶς ὀλοκλήρου καταστραφῆ, καὶ ἂν ἤθελον ἀποθάνῃ ἀπὸ τὰς συνεπειὰς τῶν πόνων των. Ὁ ἑτεροχθὼν ἰδιοκτήτης, δὲν ἦτον εἰς οὐδένα ὑπόλογος διὰ τὰ μέγα τὰ ὅποια μετεχειρίζετο διὰ νὰ συνειθίσῃ τοὺς ὁμήρους του εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ὑποταγὴν τοῖς ἐπέβαλλον τὰς αὐτὰς μὲ τὰς εἰς τοὺς μαύρους ἐπιβαλλομένας τιμωρίας, οἱ δὲ ὀκνηροὶ καὶ ἀτακτοὶ ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ποινῆς τῶν τεσσάρων παταλίσκων καὶ δὲν ἀπέφευγον τὴν εἰρκτὴν διό καὶ ὁ θάνατος ὁ ἐπερχόμενος εἰς τοὺς μεγάλους τούτους ἦτο τρομερώτερος, σκληρότερος καὶ δεινότερος καὶ τῆς φρικωδεστέρας δουλείας. Ἐν τούτοις ἡ ὑπόληψις ὑπερούψωνε πολὺ τὸν ὁμήρον τοῦ δούλου. Διότι, ὅστις ἐπέζη μετὰ τὰς τρομερὰς δοκιμασίας τῶν πρώτων του ἐνιαυτῶν, κατασκεύαζε πολλάκις περιουσίαν καὶ προήγετο εἰς εὐχέλαιστον κοινωνικὴν θέσιν, ἐνῶ ὁ μαύρος, καὶ ἐλευθερωθεὶς δὲν ἐδύνατό ποτε νὰ ἐξαλείψῃ τὴν καταγωγὴν του. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ, ἡ τύχη τῶν μεταδαινόντων εἰς τὰς νήσους ἦτον ἐν γένει ὑπὸ τὴν διαθήσιν τῆς πλέον ἀύθαιρέτου Ἀρχῆς. Πᾶς ὅστις, ἄνευ ἀποβιβασθεὶς, δὲν ἐδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ μετὰ τινὰ ὑπάρξεως, ἐθεωρεῖτο ὡς αἰχμάλωτος κατὰ νόμον καὶ παρεδίδοτο ἀμείσως εἰς τινὰ αὐθέντην. Ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατάστασις ἐγέννα πλήθος τρομερῶν ἀδικιῶν, εἰς τὰς ὁποίας οὐδεμία νομοθετικὴ ἐπέφερε θεραπείαν, εἰμὴ πεντήκοντα περίπου ἔτη με-

τὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν πρώτων εὐρωπαϊῶν ἐπὶ τῶν Γαλλικῶν Ἀντιλλίων.

Ὁ Λοανβιλλιέρως ἔγραψε γραμμὰς τινὰς καὶ ἔκρουσε μετ' ἀνοπορονησίας τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης κώδωνα. Μόλις δὲ ἔφρανη ἡ μαύρη καὶ ἀλαλός μορφή ἐνὸς δούλου, καὶ ὁ κόμης ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν ἐπομένως ἐπανελθὼν πρὸς τὴν Μαρίαν, τῇ εἶπε τρόπον τινὰ μειδιῶν,

— Ἴδού λοιπὸν, κυρία, ἡσυχάσατε διὰ τὴν τύχην ἐκείνων τοῦς ὁποίους ἡ καλοκαγαθία σας προστατεύει. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τοῖς ἀποδίδετε πλεονέκτηρον τιμὴν καὶ εὐτυχίαν, ἀφ' ὅσων ἀξίζουσιν. Οἱ ὄμηροι εἶναι ἐν γένει ἄνθρωποι κακοήθεις, ἐπιβιβασμένοι μὲ κακουργήματα, οἵτινες μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ζήσωσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ φοβούμενοι τὴν ἀγχορὴν συρρέουσιν εἰς τὰς ἀποικίας μας. Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ χρόνου δὲν γνωρίζουν τί εἶναι, οὔτε πόθεν ἔρχονται· ἔχουν πάντοτε ἄπειρα παραμύθια νὰ σᾶς εἰποῦν διὰ τὴν ἱστορίαν των, ἀλλὰ κανὲν ἔγραψον διὰ ν' ἀποδείξουν τὰ λεγόμενά των. Κατ' εὐτυχίαν τοῦς διορθώνουν ἐλθὼν αὐτοῦς τοῦς ἀχρεῖους, καὶ τὸ μαστίγιον ἐνὸς διοικητοῦ τοῦς ἐπαναφέρει εἰς τὴν τάξιν καλλίτερον ἀπὸ τὴν ράβδον ἐνὸς φύλακος.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπεκρίθη μὲ περίλυπον σοβαρότητα ἡ Μαρία, πρέπει ν' ἀπονέμηται δικαιοσύνη, πλὴν ν' ἀπονέμηται εἰς ὅλους. Ἐνίοτε οἱ ὄμηροι καὶ οἱ ἴδιοι δούλοι δύνανται νὰ προσφύγωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, καὶ ὀφείλω νὰ τοῦς ὑπερασπισθῶ, ἐν τοῦς κατετυράνησαν σκληρῶς οἱ κύριοί των, καὶ δὲν θέλω ἀρνηθῆ εἰς οὐδέν· ἐξ αὐτῶν τὴν προστασίαν μου.

— Κανείς μέχρι τοῦδε, κυρία, δὲν κατέφυγεν, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ Λοανβιλλιέρως.

Ἡ Μαρία τὸν παρετήρησεν ἀσκαρδαμητὶ καὶ — Τίς οἶδεν! ἀπεκρίθη. Εἶμαι βεβαίη ὅτι ὅλα τὰ παράπονα ἐκείνων ὅσοι προσέφυγον εἰς τὴν δικαιοσύνην μου, δὲν ἔφθασαν μέχρις ἐμοῦ.

Τὸ εἰς τὰ χεῖλη τοῦ κόμητος περιπλανώμενον μειδίωμα ἐξηλείφθη, καὶ διὰ βλέμματος ἡσύχου καὶ ταχέως παρετήρησε τὴν Μαρίαν, ἣτις ἦτο κατηφῆς καὶ μελαγχολικὴ· ἀλλ' εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τῆς οὐδεὶς κεκρυμμένος σκοπὸς ἐνεφαίνετο. Ὁ φόβος ὅτι τις εἶχε προσβάλλει τὸν Λοανβιλλιέρων ἐξηλείφθη, αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη ἡσύχως.

— Ὅλοι αἱ γραφεῖσαι αἰτήσεις καὶ ἀναφοραὶ, σᾶς ἐνεχειρίσθησαν, κυρία. Ἐμεῖς ὑπαγορεύετε τὰς ἀπαντήσεις καὶ τὰς ὑπογράφετε ἰδιοχείρως. Καὶ τί πλεονέκτηρον ἐδύνασθε τῇ ἀληθείᾳ νὰ κάμετε, ἢ ἐπιθυμεῖτε καὶ ὑμεῖς νὰ ὑπάγετε, καθὼς ὁ βασιλεὺς Ἅγιος Λουδοβίκος, νὰ καθίσετε ἐν ὑπαίθρῳ, ἐποκάτω δένδρου τινός, διὰ ν' ἀκούσετε τὰ παράπονα τῶν ὑπηκόων σας, καὶ ν' ἀποδώσετε δικαιοσύνην;

— Ἐπρεπεν ἴσως νὰ τὸ κάμω διὰ νὰ ἐμποδίσω τὰς γενομένας ἐπ' ὀνόματί μου ἀδικίας, ἐπελάθει ἡ Μαρία μὲ βραχὺν τόνον καὶ ἠγέρθη. Ὁ Λοανβιλλιέρως ἐφρικίσεν ἐσωτερικῶς, καὶ δευτέρων πῶς παρε-

τήρησε τὴν φυσιογνωμίαν τῆς Κυρίας Δ' Ἐναρβόου, μετὰ ψυχικῆς τινος ἀγωνίας.

— Κύριε κόμη, ἐπανελάθειν αὐτὴ μὲ τὸ ἦθος τῆς συνήθους εἰς αὐτὴν γαληνιαίας μελαγχολίας, αἱ σημεριναὶ ὑποθέσεις διεξεπεραιώθησαν, καὶ ἤδη μεταβαίνω εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Μίαν στιγμὴν ἀκόμη παρακαλῶ, κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Λοανβιλλιέρως μὲ βαρεῖαν φωνὴν καὶ μὲ συγκίνησιν, τὴν ὁποῖαν δὲν ἐδυνάθη ἐντελῶς νὰ κρύψῃ δι' ἐμὲ ἀτομικῶς ζητῶ τὴν ἀκρόασιν ταύτην.

Ἐφρικίσεν ἐσωτερικῶς ἡ Μαρία ἀκούσασα ταῦτα· πλὴν ἀμέσως τὸ θάρρος τῆς ἐπανάηθε καὶ ἐπρόσμενε μὲ ἀδιαφορίαν τὴν ὁμολογίαν τὴν ὁποῖαν προσέβλεπε πρὸ τούτου χρόνου.

— Τελειώτατε, κύριε, ἀπεκρίθη μὲ ἀκλόνητον φωνὴν καὶ ἐπανακαθίσασα ἀπέναντι τοῦ κόμητος· εἶμαι ἐτοίμη νὰ σᾶς ἀκούσω.

Ὁ Λοανβιλλιέρως δὲν ἠπατάτο διὰ τὰ περὶ αὐτοῦ αἰσθήματα τῆς Μαρίας· ἐγνωρίζεν ὅτι ἡ γυνὴ αὐτῆ πρὸς τὴν ὁποῖαν ἔστρεφεν ἀκαθεκτὸν ἔρωτα, τὸν ἐθεώρει μὲ κρυφίαν ἀπέχθειαν· ἐγνωρίζεν ὅτι τὸν ἐτρέμαζε καὶ ὅτι, διὰ νὰ διαφύγῃ τὴν ἐπιφρόνην του, προσεκάλεσε πρὸς βοήθειάν τῆς ἑτερόν τινα τὸν ὁποῖον καὶ ἴσως ἠγάπα· ἀλλ' ἐγνωρίζεν ἐπίσης πῶς εἶχεν ἐλευθερωθῆ αὐτοῦ τοῦ ἀντιζήλου, καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς θέσεώς του διὰ νὰ καταβάλῃ τὴν ἀδυσώπητον ἀντίστασιν, τὴν ὁποῖαν προσέβλεπε.

— Κυρία, ὑπέλαβε καθίσας πλησίον τῆς Μαρίας, ἦτις, ψυχρὰ, ἀκίνητος καὶ μὲ τὸ βλέμμα καμνηλωμένον, ἐφαίνετο βυθισμένη εἰς κατηφῆ προσοχὴν, ἦλθεν ἐνταῦθα τὴν ἐσπέραν ταύτην διὰ νὰ σᾶς ἀναφέρω πράγματα, ἅτινα αὐστηρὰ καθήκοντα μὲ ἀπηγόρευον μέχρι τοῦδε νὰ σᾶς εἰπῶ. Εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται ἤδη ἡ ψυχὴ μου, ὁ θεὸς ἤξεύρει τί ὑπέφεραν κατὰ τὸ σιωπηλὸν τοῦτο ἔτος! ἀλλ' ἐπῆλθε τέλος ἡ στιγμὴ, καθ' ἣν δύναμαι ν' ἀπαιτήσω τὰ δικαιώματα, ἅτινα μοὶ ἐκληροδότησεν ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ὅλοι αἱ θελήσεις ὑπῆρχαν ἰεραὶ δι' ὑμᾶς.

— Ποῖα δικαιώματα, κύριε, καὶ τί ἐννοεῖτε; διέκοψεν εἰπούσα ἡ Μαρία μ' ἐκπληξίν πλήρη φρικιάσεως καὶ μὲ κίνημα ἀμφίδουλον. Μάρτυς μου ὁ θεὸς ὅτι δὲν ὑπεσχέθην τίποτε.

— Τὸ γνωρίζω, κυρία· διὸ καὶ δὲν ἔρχομαι νὰ ζητήσω ὑποσχέθην πράγμα· ἔρχομαι νὰ σᾶς εἰπῶ τί συνέβη πρὸ ἐνὸς ἔτους, ὅτε ὁ διοικητὴς μὲ προσεκάλεσεν πλησίον τῆς κλίνης ἐφ' ἣς ἀπέθανεν. Ἐνθυμαίσθη, κύριε, τὴν σκηνὴν ἐκείνην καθ' ἣν δὲν ἤκουέ τις εἰμὴ θρήνους καὶ ὀλοφουρούς, τὴν θέσιν ἐκείνην ὅπου ἐκάθηθε, καὶ ὅπου μὲ φαίνεται ὅτι σᾶς βλέπω ἀκόμη ὠχρὰν, λειποθυμοῦσαν, μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἀκίνητον ὡς νεκρὰν! . . . . Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως παρευρισκόμην ἐκεῖ· ὁ διοικητὴς ἐπλησίαζεν εἰς τὴν τελευταίαν στιγμὴν του, μὲ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα καὶ μὲ εἶπε· Λοανβιλλιέρως, διαίκα ἐνόςω ὁ υἱός μου εἶναι ἀνήλικος, διατήρησον ἀνέπαρον τὴν κλη-

ρονόμιάν του, και μίαν ημέραν θέλεις νυμφευθῆ τὴν γῆραν μου.

— Κύριε κόμη! ἀνέκραζεν ἡ Μαρία, κινήθεισα και στραφεῖσα ὀρμητικῶς πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ διοικητοῦ· κυριε κόμη, σὰς ἀκούει ὁ θεός!

— Ὁ θεός και ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἡ σεβασμία εἰκὼν εἶναι ἐκεῖ, εἶπεν ὁ Λοανθιλλιέρης, στραφεῖς και αὐτὸς πρὸς τὴν εἰκόνα, ἥτις ἐφαίνετο καταδιδασσασα ἐπ' ἀμφοτέρων τὸ ἀκίνητον βλέμμα της. Κανείς μάρτυς δὲν ἤκουσεν ὅ,τι σὰς εἶπον, ἀλλ' ὡς χριστιανός, ὡς εὐγενής ὀρκίζομαι ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια· δὲν σὰς ἀρκαῖ τοῦτο διὰ νὰ μὴν ἀμφιβάλλεται πλέον, Κυρία;

— Σὰς πιστεύω, ἐφιθύρισεν ἡ Μαρία σιγαλῶς και γαίως νὰ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ συζύγου της τὸ ἀτενὲς και ἀδακρυ βλέμμα της, σὰς πιστεύω. Ἐκεῖνος ὅστις ὑπῆρξε πρὸς ὅλους δίκαιος και ἠρόνιμος ἠπακτήθη λοιπὸν ἀπαξ, θεέ μου!

Ὁ Λοανθιλλιέρης ἐμάντευσε μᾶλλον, ἢ ἤκουσε τὰς λέξεις ταῦτα· πικρὸν μειδίαμα διεχώρισε τὰ χεῖλη του, τὸ δὲ βλέμμα του ἐσπινθηροβόλει ὑπὸ τὰς πλαταιάς ὄφρυς του· ἐν τούτοις γενόμενος ἐγκρατῆς ἐαυτοῦ, εἶπεν ἡσύχως,

— Ἐνόσω διήρκει τὸ πένθος σας, Κυρία, ὤφειλον νὰ σιωπήσω και νὰ μὴ σὰς γνωστοποιήσω τὰ αἰτιήματα μου και τὰς ἐλπίδας μου ἄλλως ἢ διὰ τῶν πράξεών μου. Ἐδυνάθητε ἐν τούτοις νὰ μ' ἐννοήσητε και νὰ γνωρίσητε τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἐβιάδιζα.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπεκρίθη μετὰ κατηρεῖας ἡ Μαρία· ἐμάντευσε ὅτι μετ' οὐ πολὺ ὤφειλα νὰ ἐκλέξω νὰ σὰς θεωρήσω ἢ ὡς δευτέρον μου συζύγον, ἢ ὡς θνασίμαν ἐχθρόν μου.

— Ὁ Λοανθιλλιέρης ἐκινήθη ὀλίγον, κατόπιν δ' ἐπανελάθε μετὰ τὴν αὐτὴν ἀταραξίαν·

— Γνωρίζετε τὴν καταγωγὴν μου και τὴν κατὰστασίν μου· ἀμφοτέρω δὲν εἶναι ὑποδεέστερα της τιμῆς τὴν ὁποίαν ὑπηρεῶ, και της ὁποίας μ' ἐκρινεν ἄξιον ἐκεῖνος ὅστις ὑπῆρξε σύζυγός σας· γνωρίζετε ἤδη τὴν τελευταίαν θέλησίν του και τὰ δικαιώματα ἅτινα μοὶ ἐκληροδότησε· περιμένω τὴν ἀπάντησίν σας.

— Πρὶν σὰς τὴν γνωστοποιήσω, ἔχω ἀνάγκην νὰ σκερθῶ και νὰ παρακαλέσω τὸν θεόν, εἶπεν ἡ Μαρία ἐγερθεῖσα. Αὔριον, κύριε, θέλετε ἀκούσει τὴν ἀπόφασίν μου. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι μετὰ τῶν προφάσεων ἐπροφέρθησαν, ὥστε ὀλίγην ἐλπίδα ἀφῆκαν εἰς τὸν Λοανθιλλιέρην. Καὶ ὅμως δὲν ἐδειξεν οὐτ' ἐπιμονὴν, οὔτε ἀπελπισίαν, ἀλλὰ προσέφερε μετ' ἡθοῦς τούτου εὐχαριστήσεως τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Κυρίαν Ἀ· Ἐναμύθως, ὅπως μεταβῆ εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐνθα τὴν περιέμενον ἡ μικρὰ της συνοδία.

(Ἀκολουθεῖ.)

Η ΚΙΝΕΖΙΚΗ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ.

— 0 —

Οἱ ἀναγνώσται της Πανδώρας θέλουσιν ἴσως ἐκπλαγῆ, ὅτι, ἐνῶ σταθερῶς και ἐκ συστήματος ἀπέσχομεν πάντοτε πᾶσης πολιτικῆς ὕλης, παραβαίνομεν ἤδη κατὰ πρῶτον τὸν ὄρον τοῦτον, προκειμένου περὶ τῶν ἀντιπόδων, και ταῦτα πολλῶν και πολλῶ σπουδαιοτέρων πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν συμβαινόντων και εἰς συζήτησιν προκειμένων, ἂν ὅραξιν εἶχομεν νὰ ὑπερβῶμεν τὰ ἐσκαμμένα. Ἀλλ' ἡ ἐξήγησις τούτου ἐγκραταῖ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ περιστάσει, ὅτι περὶ ἀντιπόδων γίνεται λόγος· διότι ἡ ἀπ' αὐτῶν ἡμᾶς διακροῦσα της γῆς διάμετρος μεταβάλλει τὰς πράξεις αὐτῶν εἰς θεωρίας, και εἰς μυθιστόρημα τὴν ἱστορίαν αὐτῶν. Προσέτι δὲ, ἡ τὴν Κίναν σήμερον σείουσα ἐπανάστασις, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς μεμονωμένον συμβάν, εἰς ἕνα χρόνον και ἕνα τόπον ἀνήκουσα, ἀλλ' ὡς ἀξία πᾶσης σπουδῆς ἐφαρμογῆ ἑνὸς τῶν γενικωτάτων νόμων της ἠθικῆς τῶν φαινομένων σειρᾶς, και εἰς τῶν πρωτίστων παραγράφων της φιλοσοφίας της ἱστορίας. Εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα της ἀκατασχέτου τάσεως τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ χειμάρρου τοῦτου δι' οὗ ὁ πλάστης τρέφει και προάγει τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὴν προωρισμένην αὐτῇ τελειότητα, και τοῦ χριστιανισμοῦ, της ἀνωτάτης και ἀγιωτάτης ἐκφράσεως τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὸ νὰ κατακτήσωσι λαὸν μετὰ λαόν, και νὰ κατακλύσωσι πᾶσαν τὴν γῆν.

Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐν Εὐρώπῃ, τῷ προνομιοῦχῳ τούτῳ μικροκόσμῳ της ἠθικῆς ἀναπτύξεως, συνεχεῖς μᾶς παρέχει της ἀρχῆς ταύτης τὰς ἀποδείξεις τὸ πολιτικὸν και κοινωνικὸν κηλαιοδοσκόπιον, ἐν ἀδιακόπῃ κινήσει και ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν τὴν τῶν ἐθνῶν τύχην και κατὰστασιν μεταβάλλον, βραδυπορεῖ και δυσκίνηται ἡ Ἀσία· και ὑπάρχει ἐν αὐτῇ τόπος ἀπέραντος, ἔχων πληθυσμὸν ἴσον πρὸς τὸν της Εὐρώπης ἀπάσης, ἀποτελῶν δὲ, ὡς ἐφαίνετο, μόνος ἐξαιρέσειν εἰς τοῦτον της γενικῆς προόδου τὸν νόμον. Τοῦτο δὲ τόσω παραδοξότερον φαίνεται, καθ' ὅσον ἡ Κίνα δὲν εἶμενεν ἀγευστος πολιτισμοῦ· πολλοῦ γε και δεῖ' ἐξ ἐναντίας, ὁ πολιτισμὸς της εἶναι ὁ πρωτότοκος τῶν πολιτισμῶν. Τεσσαράκοντα αἰῶνας ἂν ἀπαθῶσωμεν εἰς αὐτὸν, οἱ Κινεζοὶ ἱστοριογράφοι θέλουσι νομίσαι ὅτι τοὺς ἀδικοῦμεν και τοὺς ὑβρίζομεν. Ἀλλὰ μὴ ἀποθῶλέποντες εἰς τὰ κατ' εἰσῆγησιν ἠθικῆς φιλαυτίας γεγραμμένα και πιστευόμενα ὑπ' αὐτῶν, ἀρκαῖ ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἐσχάτως εἰς τὸ βρετανικὸν μουσεῖον πεμφθέντα πολλὰ γαλκῆ, ἀργυρᾶ και χρυσᾶ νομίσματα, κατὰ τοῦτο ὑπέυτερα ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τῶν ἡμετέρων, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ ἔχουσιν ὀπήν, ὅπως διεύρωνται εἰς κλειστὸν, και εὐκολώτερον οὕτω μετρῶνται, φέροντα δὲ τινὰ ἐξ αὐτῶν χρονολογίαν γιλιῶν ἑξακοσίων ἐτῶν πρὸ Χριστοῦ! Οἱ Κινεζοὶ λοιπὸν ἔκοπτον νόμισμα χίλια ἔτη πρὸ

